ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (τέταρτο τμήμα)

της 16ης Σεπτεμβρίου 2013 *

«Ανταγωνισμός — Συμπράξεις — Βελγική, γερμανική, γαλλική, ιταλική, ολλανδική και αυστριακή αγορά των εγκαταστάσεων λουτρών — Απόφαση διαπιστώνουσα παράβαση του άρθρου 101 ΣΛΕΕ και του άρθρου 53 της Συμφωνίας για τον ΕΟΧ — Συντονισμός των αυξήσεων των τιμών και ανταλλαγή ευαίσθητων εμπορικών πληροφοριών — Καταλογισμός της παραβατικής συμπεριφοράς — Πρόστιμα — Κατευθυντήριες γραμμές του 2006 για τον υπολογισμό του ύψους των προστίμων — Σοβαρότητα της παραβάσεως — Συντελεστές — Ελαφρυντικές περιστάσεις — Οικονομική κρίση — Πίεση ασκηθείσα από τους χονδρεμπόρους — Ανακοίνωση του 2002 περί της συνεργασίας των επιχειρήσεων — Μείωση του ποσού του προστίμου — Σημαντική προστιθέμενη αξία»

Στην υπόθεση T-411/10,

Laufen Austria AG, με έδρα το Wilhelmsburg (Αυστρία), εκπροσωπούμενη από τους E. Navarro Varona και L. Moscoso del Prado González, δικηγόρους,

προσφεύγουσα,

κατά

Ευρωπαϊκής Επιτροπής, εκπροσωπουμένης αρχικώς από τον F. Castillo de la Torre και τις A. Antoniadis και F. Castilla Contreras και, στη συνέχεια, από τον M. Castillo de la Torre, την A. Αντωνιάδη και τον F. Jimeno Fernández,

καθής,

με αντικείμενο αίτημα μερικής ακυρώσεως της αποφάσεως C(2010) 4185 τελικό της Επιτροπής, της 23ης Ιουνίου 2010, σχετικά με διαδικασία βάσει του άρθρου 101 ΣΛΕΕ και του άρθρου 53 της Συμφωνίας για τον ΕΟΧ (υπόθεση COMP/39092 – Εγκαταστάσεις λουτρών), και αίτημα μειώσεως του ποσού του προστίμου που επιβλήθηκε στην προσφεύγουσα με την απόφαση αυτή,

ΤΟ ΓΕΝΙΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (τέταρτο τμήμα),

συγκείμενο από τους I. Pelikánová, πρόεδρο, K. Jürimäe (εισηγήτρια) και M. van der Woude, δικαστές,

γραμματέας: J. Palacio González, κύριος υπάλληλος διοικήσεως,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της επ' ακροατηρίου συζητήσεως της 6ης Μαρτίου 2013,

εκδίδει την ακόλουθη

* Γλώσσα διαδικασίας: η ισπανική.

Απόφαση [1]

[παραλείπονται]

Διαδικασία και αιτήματα των διαδίκων

28 Με δικόγραφο που κατέθεσε στη Γραμματεία του Γενικού Δικαστηρίου στις 8 Σεπτεμβρίου 2010, η προσφεύγουσα άσκησε την υπό κρίση προσφυγή.

29 Κατόπιν εκθέσεως του εισηγητή δικαστή, το Γενικό Δικαστήριο (τέταρτο τμήμα) αποφάσισε να προχωρήσει στην προφορική διαδικασία και, στο πλαίσιο των μέτρων οργανώσεως της διαδικασίας που προβλέπονται στο άρθρο 64 του Κανονισμού Διαδικασίας του Γενικού Δικαστηρίου, έθεσε εγγράφως ερωτήσεις στους διαδίκους, στις οποίες αυτοί απάντησαν εντός της ταχθείσας προθεσμίας.

30 Οι διάδικοι αγόρευσαν κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση της 6ης Μαρτίου 2013 και απάντησαν στις γραπτές και προφορικές ερωτήσεις του Γενικού Δικαστηρίου.

31 Η προσφεύγουσα ζητεί από το Γενικό Δικαστήριο:

— να ακυρώσει τα άρθρα 1 και 2 της προσβαλλομένης αποφάσεως καθόσον την αφορούν·

— να μειώσει το ποσό του προστίμου που της επιβλήθηκε τόσο ατομικώς όσο και από κοινού και εις ολόκληρον με τη Roca Sanitario, βάσει των λόγων που η ίδια εκθέτει ή βάσει οποιοδήποτε άλλου λόγου που θα διαπιστώσει το Γενικό Δικαστήριο·

— να καταδικάσει την Επιτροπή στα δικαστικά έξοδα.

32 Η Επιτροπή ζητεί από το Γενικό Δικαστήριο:

— να απορρίψει την προσφυγή·

— να καταδικάσει την προσφεύγουσα στα δικαστικά έξοδα.

Σκεπτικό

[παραλείπονται]

Α – – *Επί του αιτήματος μερικής ακυρώσεως της προσβαλλομένης αποφάσεως*

[παραλείπονται]

6. *Επί του έκτου λόγου ακυρώσεως, που αφορά τη συνεργασία που προσέφερε η προσφεύγουσα*

[παραλείπονται]

1 — Παρατίθενται μόνον οι σκέψεις της παρούσας αποφάσεως των οποίων τη δημοσίευση κρίνει σκόπιμη το Γενικό Δικαστήριο.

α) Επί της πρόδηλης πλάνης εκτιμήσεως κατά την εφαρμογή της ανακοινώσεως του 2002 περί της συνεργασίας των επιχειρήσεων και επί της παραβιάσεως της αρχής της προστασίας της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης

218 Η προσφεύγουσα υποστηρίζει ότι η Επιτροπή παραβίασε την αρχή της προστασίας της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης και υπέπεσε σε πλάνη κατά την εφαρμογή της ανακοινώσεως του 2002 περί της συνεργασίας των επιχειρήσεων καταργώντας, με την προσβαλλόμενη απόφαση, την υπό όρους μείωση του προστίμου που είχε ανακοινωθεί στον όμιλο Roca με έγγραφο της 8ης Δεκεμβρίου 2006 κατ' εφαρμογήν της εν λόγω ανακοινώσεως. Συναφώς, αφενός, υποστηρίζει, κατ' ουσίαν, ότι, σε περίπτωση που το Γενικό Δικαστήριο θεωρήσει ότι η προσφεύγουσα αποτελούσε ενιαία οικονομική οντότητα με τις Roca Sanitario και Roca France, θα πρέπει να λάβει υπόψη του, όσον αφορά το πρόστιμο που της επιβλήθηκε, τα σφάλματα που διέπραξε η Επιτροπή κατά την εκτίμηση του αιτήματος περί μειώσεως του προστίμου το οποίο υπέβαλε η Roca France. Αφετέρου, η προσφεύγουσα επισημαίνει διάφορα καθ' υπόθεση σφάλματα της Επιτροπής κατά την εκτίμηση των πληροφοριών τις οποίες παρέσχε η Roca France προς στήριξη του αιτήματός της περί μειώσεως του προστίμου βάσει της ανακοινώσεως του 2002 περί της συνεργασίας των επιχειρήσεων.

219 Η Επιτροπή αμφισβητεί το βάσιμο των επιχειρημάτων της προσφεύγουσας.

220 Η εξέταση του ζητήματος κατά πόσον η Επιτροπή παραβίασε την αρχή της προστασίας της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης και έσφαλε κατά την εφαρμογή της ανακοινώσεως του 2002 περί της συνεργασίας των επιχειρήσεων προϋποθέτει την εξέταση του προκριματικού ζητήματος του αν η προσφεύγουσα, η οποία μετέσχε στην παράβαση που διαπράχθηκε στην Αυστρία, μπορεί, υπό την ιδιότητά της και μόνον της θυγατρικής εταιρίας, αδελφής μιας άλλης θυγατρικής εταιρίας που μετέσχε στην παράβαση στη Γαλλία και η οποία υπέβαλε, στο πλαίσιο αυτό, αίτηση μειώσεως του προστίμου, να απαιτήσει τέτοια μείωση προστίμου κατ' εφαρμογήν αυτής της ανακοινώσεως.

221 Συναφώς, απαντώντας στις ερωτήσεις που της έθεσε το Γενικό Δικαστήριο κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, η προσφεύγουσα υποστήριξε, κατ' ουσίαν, ότι η έννοια της ενιαίας επιχειρήσεως συνεπαγόταν ότι κάθε πλεονέκτημα που απέρρεε από την ανακοίνωση του 2002 περί της συνεργασίας των επιχειρήσεων έπρεπε να ισχύσει για όλες τις εταιρίες που απαρτίζουν την ενιαία επιχείρηση. Η Επιτροπή αμφισβητεί το βάσιμο των επιχειρημάτων της προσφεύγουσας.

222 Πρέπει να υπομνησθεί ότι η Επιτροπή, με την ανακοίνωση του 2002 περί της συνεργασίας των επιχειρήσεων, καθόρισε τις προϋποθέσεις υπό τις οποίες οι επιχειρήσεις που συνεργάζονταν με αυτήν κατά την έρευνα που διεξάγει για μια σύμπραξη μπορούσαν να απαλλαγούν του προστίμου ή να τύχουν μειώσεως του ύψους του προστίμου που θα όφειλαν να καταβάλουν.

223 Το σημείο Α της ανακοινώσεως του 2002 περί της συνεργασίας των επιχειρήσεων, που περιλαμβάνει τις παραγράφους 8 έως 19, αφορά τις προϋποθέσεις υπό τις οποίες μια επιχείρηση μπορεί να τύχει απαλλαγής από το πρόστιμο, ενώ το σημείο Β, που περιλαμβάνει τις παραγράφους 20 έως 27, αφορά τις προϋποθέσεις υπό τις οποίες μια επιχείρηση μπορεί να τύχει μειώσεως του ποσού του προστίμου.

224 Κατά την παράγραφο 20 της ανακοινώσεως του 2002 περί της συνεργασίας των επιχειρήσεων, «[ο]ι επιχειρήσεις που δεν πληρούν τις προϋποθέσεις [για να τύχουν απαλλαγής από το πρόστιμο] μπορούν να είναι επιλέξιμες για μείωση προστίμου που θα τους επιβαλλόταν διαφορετικά».

225 Η παράγραφος 21 της ανακοινώσεως του 2002 περί της συνεργασίας των επιχειρήσεων ορίζει ότι, «για να πληροί τις […] προϋποθέσεις [μειώσεως του ποσού του προστίμου βάσει της παραγράφου 20 της εν λόγω ανακοινώσεως], μια επιχείρηση πρέπει να υποβάλει στην Επιτροπή αποδεικτικά στοιχεία σχετικά με την πιθανολογούμενη παράβαση που αντιπροσωπεύουν σημαντική προστιθέμενη αξία σε σχέση με τα αποδεικτικά στοιχεία που έχει ήδη στην κατοχή της η Επιτροπή και πρέπει να διακόψει την ανάμειξή της στην πιθανολογούμενη παράβαση το αργότερο κατά τη χρονική στιγμή που υποβάλλει τις αποδείξεις».

226 Από τα ανωτέρω προκύπτει ότι μπορεί να τύχει μειώσεως προστίμου δυνάμει του σημείου Β της ανακοινώσεως του 2002 περί της συνεργασίας των επιχειρήσεων μια επιχείρηση που υποβάλλει σχετική αίτηση και παρέχει στην Επιτροπή αποδεικτικά στοιχεία σχετικά με την πιθανολογούμενη παράβαση τα οποία αντιπροσωπεύουν σημαντική προστιθέμενη αξία.

227 Ως εκ τούτου, πρέπει να θεωρηθεί ότι, καταρχήν, μόνον η επιχείρηση που έχει υποβάλει την αίτηση μειώσεως προστίμου (στο εξής: υποβαλούσα την αίτηση εταιρία) καθώς και, ενδεχομένως, οι οντότητες εξ ονόματος των οποίων υποβλήθηκε η αίτηση αυτή και οι οποίες συνεργάζονται με την Επιτροπή μπορούν να τύχουν μειώσεως του ποσού του προστίμου στο πλαίσιο αυτό.

228 Εξάλλου, πρέπει να παρατηρηθεί ότι, κατά τη νομολογία, όταν η μητρική εταιρία δεν έχει συμμετάσχει άμεσα στη σύμπραξη και ευθύνεται απλώς για τη συμμετοχή της θυγατρικής της στην εν λόγω σύμπραξη, η ευθύνη της μητρικής εταιρίας δεν μπορεί να υπερβαίνει εκείνη της θυγατρικής της (βλ., υπό το πνεύμα αυτό, απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου της 24ης Μαρτίου 2011, T-382/06, Tomkins κατά Επιτροπής, Συλλογή 2011, σ. II-1157, σκέψη 38, η οποία επικυρώθηκε κατ' αναίρεση με την απόφαση του Δικαστηρίου της 22ας Ιανουαρίου 2013, C-286/11 P, Επιτροπή κατά Tomkins, σκέψη 39). Υπό τις συνθήκες αυτές, όταν η ευθύνη της μητρικής εταιρίας απορρέει απλώς από την ευθύνη της θυγατρικής της η οποία μετέσχε στη σύμπραξη, τυχόν μείωση του ποσού του προστίμου η οποία χορηγείται στην τελευταία, κατόπιν αιτήσεως υποβληθείσας κατ' εφαρμογήν της ανακοινώσεως του 2002 περί της συνεργασίας των επιχειρήσεων, πρέπει να ισχύει και υπέρ της μητρικής εταιρίας.

229 Αντιθέτως, η Επιτροπή δεν υποχρεούται να επεκτείνει σε άλλη θυγατρική (στο εξής: αδελφή θυγατρική) τη μείωση του ποσού του προστίμου την οποία έχει χορηγήσει σε μια πρώτη θυγατρική που υπέβαλε σχετική αίτηση δυνάμει της ανακοινώσεως του 2002 περί της συνεργασίας των επιχειρήσεων απλώς και μόνον λόγω του ότι ανήκουν, μαζί με την κοινή μητρική τους εταιρία, σε μία επιχείρηση κατά την έννοια της παρατεθείσας ανωτέρω στις σκέψεις 62 και 63 νομολογίας. Πράγματι, αντίθετα προς την ευθύνη της μητρικής εταιρίας η οποία συνιστά, υπό τις ανωτέρω στη σκέψη 228 περιγραφείσες περιστάσεις, ευθύνη αμιγώς δευτερογενή, παρεπόμενη και εξαρτώμενη από την ευθύνη της θυγατρικής της (βλ., υπό το πνεύμα αυτό, προμνησθείσα στη σκέψη 228 απόφαση Επιτροπή κατά Tomkins, σκέψη 39), η ευθύνη μιας θυγατρικής δεν μπορεί να απορρέει από την ευθύνη μιας αδελφής θυγατρικής, καθόσον η ευθύνη αυτή προκύπτει από τη δική της συμμετοχή στη σύμπραξη. Υπό τις συνθήκες αυτές, μόνον όταν, αφενός, η αίτηση μειώσεως προστίμου διατυπώνεται εξ ονόματος της αδελφής θυγατρικής και, αφετέρου, η τελευταία αυτή όντως συνεργάστηκε με την Επιτροπή μπορεί η εν λόγω θυγατρική να τύχει μειώσεως του ποσού του προστίμου κατόπιν αιτήσεως άλλης θυγατρικής ανήκουσας στην ίδια επιχείρηση. Συνεπώς, η περίπτωση αυτή διακρίνεται από εκείνη μιας μητρικής εταιρίας που διατυπώνει, ιδίω ονόματι και εξ ονόματος των θυγατρικών της, αίτηση μειώσεως προστίμου, καθόσον, στην περίπτωση αυτή, το σύνολο των εταιριών που απαρτίζουν την επιχείρηση κατά την έννοια της ανωτέρω στις σκέψεις 62 και 63 παρατεθείσας νομολογίας υπέχει υποχρέωση συνεργασίας με την Επιτροπή.

230 Εν προκειμένω, από την αιτιολογική σκέψη 1288 της προσβαλλομένης αποφάσεως προκύπτει ότι, στις 17 Ιανουαρίου 2006, στην Επιτροπή υποβλήθηκε, εκ μέρους της Roca France, αίτηση μειώσεως προστίμου. Σε απάντηση στην αίτηση αυτή, η Επιτροπή, με επιστολή της 8ης Δεκεμβρίου 2006, χορήγησε στον όμιλο Roca μείωση του ποσού του προστίμου υπό αίρεση βάσει της ανακοινώσεως του 2002 περί της συνεργασίας των επιχειρήσεων (αιτιολογική σκέψη 1289 της προσβαλλομένης αποφάσεως). Κατόπιν νέας εξετάσεως των αποδεικτικών στοιχείων, η Επιτροπή, με την προσβαλλόμενη απόφαση, αρνήθηκε να χορηγήσει μείωση του ποσού του προστίμου στον εν λόγω όμιλο για τους λόγους που εκτίθενται, κατ' ουσίαν, στις αιτιολογικές σκέψεις 1291 έως 1293, 1295, 1299 και 1300 της εν λόγω αποφάσεως.

231 Συναφώς, από τα στοιχεία της δικογραφίας προκύπτει χωρίς αμφισημία ότι, παρά τις αμφιβολίες τις οποίες αφήνουν οι όροι που χρησιμοποιούνται στην προσβαλλόμενη απόφαση όσον αφορά την υποβαλούσα την αίτηση εταιρία και την έκταση της αιτήσεως μειώσεως προστίμου, η αίτηση αυτή υποβλήθηκε όχι εξ ονόματος του ομίλου Roca στο σύνολό του, αλλά από τη Roca France ιδίω

ονόματι και εξ ονόματος του ομίλου Laufen. Πρέπει, ωστόσο, να διευκρινιστεί συναφώς ότι από τα εν λόγω στοιχεία της δικογραφίας προκύπτει, επίσης χωρίς αμφισημία, ότι η αίτηση αυτή αφορούσε τον τελευταίο αυτό όμιλο μόνον στο μέτρο που οι δραστηριότητές του στη Γαλλία εντάσσονταν στο πλαίσιο της Roca France. Εξάλλου, όπως προκύπτει από τις αιτιολογικές σκέψεις 1291 και 1293 της προσβαλλομένης αποφάσεως, οι πληροφορίες που παρέσχε η Roca France αφορούσαν αποκλειστικά, όσον αφορά τα είδη από κεραμικά υλικά, την παράβαση που διαπράχθηκε στη Γαλλία το 2004. Ειδικότερα, δεν αμφισβητείται ότι δεν προσκομίστηκε καμία πληροφορία ή αποδεικτικό στοιχείο όσον αφορά την παράβαση που διαπράχθηκε στην Αυστρία.

232 Υπό τις συνθήκες αυτές, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι η εν λόγω αίτηση δεν υποβλήθηκε εξ ονόματος της προσφεύγουσας. Πράγματι, είναι μεν αληθές ότι η προσφεύγουσα περιλαμβάνεται στον «όμιλο Laufen» τον οποίο αφορά η αίτηση, πλην όμως διαπιστώνεται ότι η εν λόγω αίτηση αφορά τις δραστηριότητες του «ομίλου Laufen» στη Γαλλία και ότι η προσφεύγουσα δεν δραστηριοποιείται στη γαλλική αγορά. Εν πάση περιπτώσει, η προσφεύγουσα δεν συνεργάστηκε με την Επιτροπή στο πλαίσιο της ανακοινώσεως του 2002 περί της συνεργασίας των επιχειρήσεων. Επιπροσθέτως, τα στοιχεία που παρέσχε η Roca France ουδόλως αφορούσαν τις δραστηριότητες της προσφεύγουσας, αλλά αφορούσαν την παράβαση που διαπράχθηκε, όσον αφορά τα είδη από κεραμικά υλικά, στη Γαλλία το 2004.

233 Βάσει των ανωτέρω, πρέπει να συναχθεί ότι, κατά πάσα περίπτωση, η Επιτροπή αποκλείεται να παραβίασε την αρχή της προστασίας της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης ή να υπέπεσε σε πλάνη κατά την εφαρμογή της ανακοινώσεως του 2002 περί της συνεργασίας των επιχειρήσεων, καθόσον δεν ήταν υποχρεωμένη, σύμφωνα με τις διαπιστώσεις που περιέχονται στις ανωτέρω σκέψεις 230 ως 232, να χορηγήσει μείωση του ποσού του προστίμου στην προσφεύγουσα.

234 Λαμβανομένου υπόψη του συνόλου των ανωτέρω σκέψεων, ο υπό κρίση λόγος ακυρώσεως πρέπει να απορριφθεί, στο μέτρο που αφορά την εφαρμογή της ανακοινώσεως του 2002 περί της συνεργασίας των επιχειρήσεων, ως αβάσιμος, χωρίς να χρειάζεται να εξεταστούν τα λοιπά επιχειρήματα της προσφεύγουσας, όπως αυτά εκτίθενται ανωτέρω στη σκέψη 218.

[παραλείπονται]

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΓΕΝΙΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (τέταρτο τμήμα)

αποφασίζει:

1) Απορρίπτει την προσφυγή.

2) Η Laufen Austria AG φέρει τόσο τα δικαστικά έξοδά της όσο και τα δικαστικά έξοδα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

Pelikánová Jürimäe Van der Woude

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 16 Σεπτεμβρίου 2013.

(υπογραφές)